VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kulttuuripoliittinen selonteko
Kulturpolitisk redogörelse

Kulttuuripoliittinen selonteko (VNS 8/2024 vp)

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle 14.3.2025
Kulttuuriasiainneuvos Emma Harju, opetus- ja kulttuuriministeriö

Selonteon tausta ja tavoitteet

- Hallitusohjelman mukainen kulttuuripoliittinen selonteko on **pitkän aikavälin strategia ja toimintasuunnitelma**, joka esittää tavoitteet ja toimenpiteet kulttuuripolitiikan kehittämiselle 2040-luvulle saakka.
- **Selonteon tilannekuva, tavoitteet ja toimenpiteet** perustuvat laajaan tutkimus- ja tilastoaineistoon, osallistavaan valmisteluun sekä asiantuntijoiden ja kentän kuulemisiin.
- Selonteossa esitellään neljään päätavoitteeseen perustuva **visio kulttuuripolitiikalle** 2040-luvulle.
- Selonteon käsittelyn jälkeen sen toteuttamiseksi laaditaan **erillinen toimeenpanosuunnitelma**.
- Yhtenä tavoitteena on lisätä kulttuurialan osallistumista yhteiskunnallisten kysymysten ratkaisuun **yhteistyössä muiden politiikka-alojen kanssa**.

Visio

2040-luvulla taide ja kulttuuri ovat Suomea vahvistava ja yhdistävä voima, joka inspiroi rakentamaan kestävämpää, elinvoimaisempaa ja inhimillisempää tulevaisuutta.

Onnistuneen kulttuuripolitiikan seurauksena ihmisten kokema osallisuus ja merkityksellisyys tuottavat laaja-alaista sivistystä, hyvinvointia sekä yhteiskunnallista ja taloudellista arvoa yhteistyössä muiden politiikan alojen kanssa.

Kulttuuri

”*Kulttuuri* muodostaa yhteiskunnalle tai sosiaaliselle ryhmälle tunnusomaiset henkiset ja aineelliset piirteet. Siihen kuuluvat taiteiden lisäksi perusoikeudet, arvojärjestelmät, perinteet, taidot, tavat ja uskomukset.”

Kulttuuripolitiikka

”*Kulttuuripolitiikka* on osa yhteiskuntapolitiikkaa koostuen monista risteävistä aloista ja aiheista aina kasvusta kestävyyteen, eriytymiskehityksestä hyvinvointiin ja viennistä aluepolitiikkaan.

[…] selonteossa kulttuuripolitiikan tavoitteeksi on määritelty 1) taiteen ja kulttuurin luomiseen sekä niihin osallistumiseen perustuvan demokraattisen yhteiskunnan vahvistaminen sekä 2) ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävän tulevaisuuden rakentaminen.”

Pitkän aikavälin kulttuuripolitiikka Suomessa perustuu neljään tavoitteeseen:

1. **Kulttuuri on muutosvoima**
   - Kulttuuri on merkittävin inhimillisen toiminnan muutosvoima, koska se määrittää miten suhtaudumme ympäröivään maailmaan ja sen muutoksiin.
2. **Kulttuurin tekijät ja sisällöt ovat avainasemassa**
   - Kulttuurin tekijät kehittävät Suomea sivistyneeksi ja kestäväksi yhteisöksi.
3. **Kulttuuri on jokaisenoikeus**
   - Monimuotoinen ja saavutettava kulttuuri on jokaisenoikeus. Kulttuuri kuuluu kaikille riippumatta taustasta, kielestä, sijainnista, iästä tai taloudellisista resursseista.
4. **Kansainvälinen vaikuttavuus syntyy kulttuurista**
   - Suomen kansainvälinen vaikuttavuus syntyy valovoimaisen kulttuurin voimalla.

Toimenpiteet tavoitteisiin pääsemiseksi

1. Kulttuurin perusta tulevaisuuskestäväksi
2. Kulttuurin tekijät avainasemassa
3. Pitkäjänteistä ja monialaista kulttuuripolitiikkaa
4. Uudistumisen, kestävyyden ja kasvun mahdollistaminen
5. Yhteistyön ja osallisuuden voima
6. Yhteinen linja politiikassa
7. Kulttuurin kukoistava toimintaympäristö
8. Kansainvälistyvä kulttuuri
9. Tavoitetila: lisää luovuutta: kulttuuri yhteiskunnallisena ja taloudellisena muutosvoimana

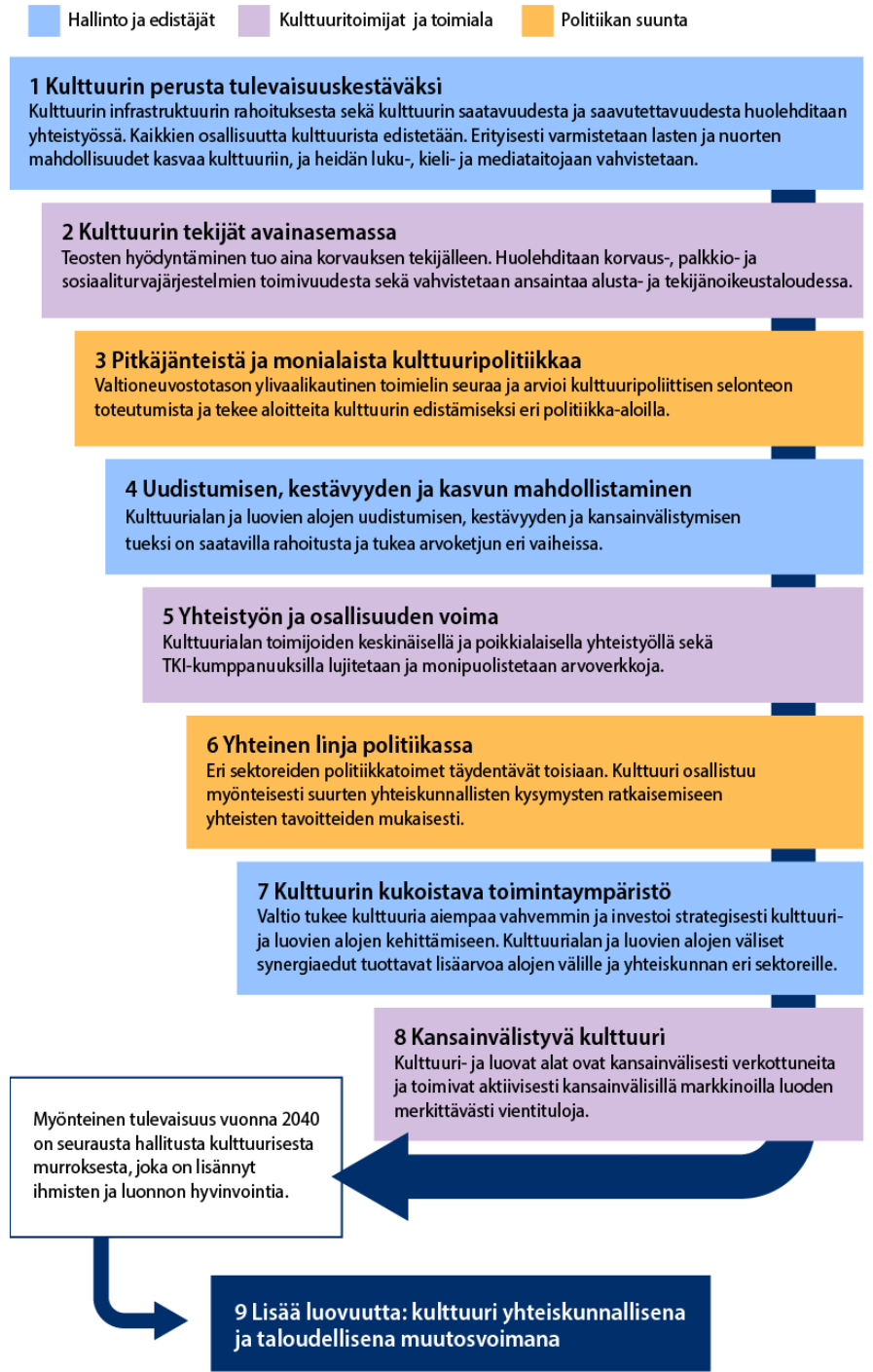

Poimintoja toimenpiteistä 1/3

- Varmistetaan jokaisen oikeus osallistua taiteeseen ja kulttuuriin sekä tehdä, kokea ja kehittää sitä varhaislapsuudesta lähtien koko elämän ajan. […] Parannetaan taide- ja kulttuuripalveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta lapsille ja nuorille kaikkialla Suomessa yhteistyömallien ja riittävien resurssien avulla.

- Kuntien ja valtion yhteistoimintaa edistetään jo toimivilla yhteistyömalleilla ja toimintatavoilla, kuten tukemalla yhteiskäyttöisiä tiloja, kiertue- ja vierailumalleja sekä alustoja kulttuuripalveluille mukaan lukien digitaaliset ratkaisut.

- Kulttuurin aluehallinnolle tarvitaan kokonaisvastuullista ajattelua, alueellisen verkoston vahvistamista ja rakenteita, jotka kannustavat alueellisten viranomaistoimijoiden sekä taide- ja kulttuuritoimijoiden keskinäiseen yhteistyöhön.

- Huolehditaan kulttuurin luomisen, kulttuuripalveluiden tuottamisen ja sisältöjen tarjoamisen vaatiman kulttuurin fyysisen ja digitaalisen infrastruktuurin jatkuvuudesta ja uudistumisesta.

- Arkeologisen kulttuuriperinnön suojelua sekä rakennetun kulttuuriympäristön säilymistä vahvistetaan kehittämällä kohteiden kestävää hoitoa sekä vajaakäytössä olevien rakennusperintökohteiden ja muiden tilojen hyödyntämistä kulttuuritoiminnassa.

Poimintoja toimenpiteistä 2/3

- Rahoituslähteiden monipuolisuutta kehitetään tavoitteellisesti varmistamaan kasvavat resurssit kulttuuri- ja luovilla aloilla. Avustus- ja valtionosuusrahoituksen rinnalla vahvistetaan toimijoiden omien tulojen kasvattamista, pääomarakenteen kehittymistä sekä toteutetaan lahjoitusten verovähennys.
- Kulttuuriperintöalan toimijoiden, matkailualan, yritysten ja tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan kumppanuuksien ja arvoverkkojen muodostumista tuetaan ja edistetään.
- Varmistetaan, että kulttuuri- ja luovien alojen toimijoilla on osaamista yrittäjyyteen ja taloudelliseen toimintaan.

Poimintoja toimenpiteistä 3/3

- Huolehditaan, että kulttuuri tukee ihmisten luontosuhteen kehittymistä, jotta hyvinvoiva luonto säilyy kulttuuriperintönä tulevaisuuteen.
- Saamelaisen kulttuurin, taiteen ja kulttuuriperinnön edistämiseksi tehdään yhteistyötä neljän valtion Saamelaiskäräjien sekä kulttuuri- ja kulttuuriperinnöstä vastaavien viranomaisten kanssa. Vahvistetaan valtion osoittamaa tukea saamelaisen kulttuurin edistämiseen.
- Laaditaan konkreettiset toimenpiteet kulttuurin edistämiseksi kestävän kehityksen kontekstissa osana kansallista kestävän kehityksen strategiaa 2022–2030 sekä Agenda 2030:n kansallista toimeenpanoa, ja integroidaan kulttuurinäkökulmat osaksi ilmastopolitiikan ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimia.

Myönteinen tulevaisuus vuonna 2040 on seurausta hallitusta kulttuurisesta murroksesta, joka on lisännyt ihmisten ja luonnon hyvinvointia.